Díszkorsó fedéllel

Kerámia- és üveggyűjtemény

Leltári szám:	1172.a-b
Gyár / műhely:	Giergl Henrik cég (Budapest)
Készítés ideje:	1895 KÖRÜL
Készítés helye:	Budapest
Jelzés:	alján feketével festve: GH
Anyag:	üveg
Technika:	aranyozott; fúvott; zománcfestés
Méretek:	magasság: 42 cm talpátmérő: 9,5 cm szájátmérő: 7 cm

Az átlátszó üvegből fúvott, ún. "csecses" füllel ellátott díszkorsót a nemzeti forma- és díszítménykincs megteremtésére irányuló törekvések jegyében született magyaros ornamentika díszíti. A korsó magyaros jellegét a körte alakú test alsó sávjának rózsaszínes, illetve a nyak uránzöld árnyalatú, a nemzeti trikolort idéző színezése is hangsúlyozza. A gránátalmákból, szegfűkből és stilizált virágmontívumokból álló dekoráció átlátszó és opak zománcfestéssel készült, az ornamenseket aranyozás kereteli.

A díszkorsó 1898-ban a Giergl cég által az Iparművészeti Múzeumnak ajándékozott 62 tételből álló, részben saját készítésű, részben külföldi darabokból álló együttes részeként került a múzeum gyűjteményébe, valószínűleg az 1896-os
millenniumi kiállításon való bemutatás után, ahol a korabeli tudósítás szerint a Giergl cég zománfestésű, magyaros díszű üvegeket állított ki: "Giergl Henriktől csinosan és ízléssel készült tárgyakat szemléltünk. Nagy tetszésben részesültek a most igen kedvelt csipke-dekorral ellátott különböző üvegek." Vö.: Wartha Vincze: *Az üvegipar*. In: Az iparművészet 1896-ban. Millénniumi emlékkönyv. Szerk. Ráth György, Györgyi Kálmán. Budapest 1897, 189-194:194.

A Giergl cég ajándékozási jegyzékében (IM Adattár, KLT 482/1) a díszkorsó a *Magyaros, népies stylusban, különösen Vidéky és Hollós tanárok* (t.i. Vidéky János és Hollós Károly, a Székesfővárosi Iparrajziskola tanárai) *rajzai nyomán* készült tárgyak között szerepel, mint *Bosnyák korsó fedővel, vörössel és zölddel árnyalt kristályüvegből, arannyal konturált transparens festéssel*"

A "bosnyák korsó" megnevezés minden bizonnyal arra utal, hogy a díszkorsó a baranyai, Mohács környéki fazekasok edényformáit követi (ld. pl. itt és itt). A Pécs környéki és a Mohács vidéki magyar, sokác és bosnyák fazekasok korsó- és edényformáit egyébként a Zsolnay-gyár is gyakran felhasználta az 1880-as évektől kezdődően (ld itt és itt).

A díszítőmotívumok kontúraranozása szemléletes példája annak, hogy a historizmus korának iparművészetében a technikák elméleti-esztétikai jelentőséget nyerhettek. Pasteiner Gyula, Budapesti Tudományegyetem művészettörténet professzora 1886-ban megjelent tanulmányában megállapította, hogy a nemzeti jellegű elemek a hazai művészetben igen szűk körre szorítkoznak. "Ezek azon sajátos díszítmények, melyeknek elemei a tulipán, a rózsa, a rozmaring s néhány bimbó és levélalak, melyekkel a 17. és 18. századi hazai hímzéseken, cserépedényeken találkozunk, s a nép által űzött iparban a mai napig fönnmaradtak. ... Ezek a motívumok úgy formára, mint színre egészen nyersek, durvák, fejletlenek. Éppen azért, mert a színhatás nincsen megoldva, *ezen díszítménynek* az ellentéteket kiegyenlítő, *a nyerseséget enyhítő aranyra igen nagy szüksége van*. Fölötte tanulságos, hogy e díszítmény arany nélkül durva, ha pedig a virágok szirmait és a leveleket... arannyal szegélyezünk, a díszítmény azonnal csalódásig hű perzsa hasonlatosságot nyer." (Vö.: Pasteiner Gyula: *A nemzeti elem a régi hazai művészetben*. Művészi Ipar 1886, 317-324:322.)

Ez az alapvetően a nemzeti motívumok eredetét feltárni igyekvő elmélet vált a Giergl műhely rendkívül dekoratív, a színes zománcfestés és az aranyozás kombinációját mutató dekorjainak alapjává.

A korsó – zománfestés nélküli – párdarabját a Budapesti Történeti Múzeum Kiscelli Múzeuma őrzi (ld. itt).

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

A Giergl cég korsójának díszítése és technikája megegyezik az Iparművészeti Múzeum 1156. ltsz.-ú, szintén a Giergl műhelyben készült üvegkancsójával.

Irodalom

- Szerk.: Basics Beatrix, Györgyi Erzsébet: *Művészgenerációk. A Györgyi-Giergl család három évszázada*. Budapesti Történeti Múzeum, Budapest, 2007. - Nr. 6.54. (PÁRDARAB) (Varga Vera)
- Szerk.: Basics Beatrix, Györgyi Erzsébet: Mesterség és művészet. Giergl Henrik és műhelye. *Művészgenerációk. A Györgyi-Giergl család három évszázada*. Budapesti Történeti Múzeum, Budapest, 2007. - 78-86:85. (Varga Vera)
- Szerk.: Dózsa Katalin: *Az áttörés kora. I-II. Bécs és Budapest a historizmus és az avantgárd között (1873-1920)*. Budapesti Történeti Múzeum, Budapest, 2004. - Nr. 1.2.46.
- Varga Vera: *A szecesszió művészi üvegei*. Subrosa, Budapest, 1996. - 332.
- Szerk.: Lovag Zsuzsa: *Az Iparművészeti Múzeum. (kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - Nr. SZ/79.
- a kiállítást rendezte: Batári Ferenc, Vadászi Erzsébet: *Historizmus és eklektika. Az európai iparművészet stíluskorszakai*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1992. - Nr. 332. (Varga Vera)

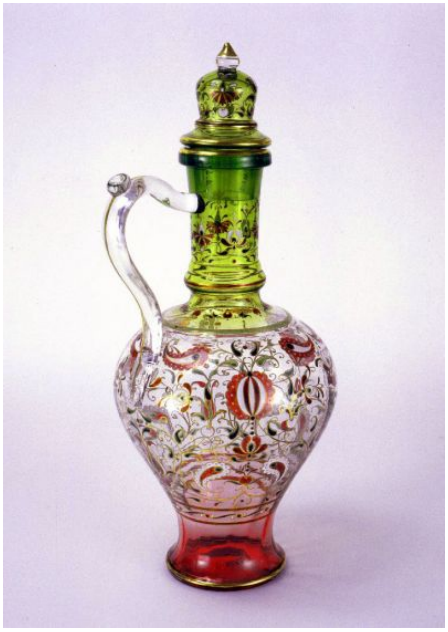

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum